

Rhan 1 Ar gyfer disgyblion oed 5-7

Gweithgaredd 1 Stori'r Sudd Oren

**Gweler y
CD
ADNODDAU
ar gyfer
cardiau lluniau**

Nod: I ddechrau deall cyd-ddibyniaeth pobl ar hyd a lled y byd drwy archwilio'r modd y tyfir a phrosesir bwyd. **Amser:** 1 awr. **Oedran:** 5-7. **Yr hyn sydd ei angen arnoch:** Amrywiaeth o orennau; Dilyniant o luniau Stori'r Sudd Oren (ar y CD, ar gyfer yr athro); carton o sudd oren a map o'r byd (ar gyfer gweithgareddau gwaith cartref/ymestyn yn unig).

Nodiadau i athrawon

Mae'r gweithgaredd hwn yn helpu disgyblion i ddeall egwyddorion sylfaenol masnach fyd-eang. Diben hyn yw archwilio o ble mae eitem bob dydd yn dod a sut mae'n ein cyrraedd, gan annog disgyblion i wneud cysylltiadau rhwng eu bywydau eu hunain a bywydau pobl eraill o gwmpas y byd. Mae hefyd yn creu dealltwriaeth well o'r gadwyn cyflenwi cynnyrch ac yn fan cychwyn da ar gyfer ystyried Masnach Deg fel mater hawliau dynol.

Beth i'w wneud

Gofynnwch i'r plant beth gawsant i'w fwyta neithiwr i swper neu i frecwast y bore heddiw. Sut gyrhaeddodd y bwyd eu plât? O ble ddaeth y cyfan? Beth oedd y prosesau a oedd yn rhan o dyfu'r bwyd, ei symud a'i baratoi? Pwy wnaeth y gwaith?

Nawr gofynnwch i'r plant dynnu croen yr orenau ddaethoch gyda chi i'r dosbarth, rhannwch yr oren, ei flas a gwasgu'r sudd allan ohono – efallai defnyddio peiriant i greu sudd neu i wasgu ffrwyth.

Trafodaeth

Nesaf, gofynnwch i'r dosbarth:

- O ble mae'r orenau'n dod?
- Sut gyrhaeddodd yr orenau yma?
- Faint o ddwylo oedd eu hangen i dyfu'r oren, ei ddyfrhau, ei gynaeafu, glanhau, pilio a gwasgu'r oren mewn i gartonau, ei gludo a'r werthu cyn i'r sudd gyrraedd eich bwrdd bwyd chi?

Cardiau lluniau

Esboniwch i'r dosbarth y byddant yn awr yn adrodd ac yn actio hanes gwydraid o sudd oren – sef y gadwyn gyflenwi a'r gwahanol ddwylo, gamau a phrosesau mae'n mynd trwyddynt o blannu i yfed. Gwasgarwch a chymysgwch gardiau lluniau *Stori'r Sudd Oren* ar hap ar draws y bwrdd. Gofynnwch i'r plant geisio gosod y cardiau yn eu trefn. Gwiriwch eu bod yn iawn (neu aildrefnwch y cardiau) drwy ddefnyddio Dilyniant o luniau Stori'r Sudd Oren ac wedyn adroddwch *Stori'r Sudd Oren* gan ddefnyddio'r lluniau.

Rhannwch y dosbarth yn barau, a rhowch gerdyn llun *Stori'r Sudd Oren* i bob un ohonynt. Mae'n rhaid iddynt:

- weithio allan ystyr eu llun hwy a sut i'w esbonio mewn ychydig o eiriau;
- cynllunio meim gan ddefnyddio eu dwylo i ddangos gweithgaredd y gweithiwr neu'r peiriant yn y llun.

Dewch â'r plant at ei gilydd i eistedd mewn cylch. Yn eu tro, gofynnwch i bob pâr sefyll i fyny, dangos eu llun. Adrodd eu rhan hwy o'r stori ac actio eu meim dwylo.

I guriad rhythm

Gwnewch y broses hon unwaith yn rhagor – ond i guriad y tro hwn. Rhaid i bawb guro eu dwylo ac wedyn curo eu cluniau dair gwaith mewn rhythm. Mae'r pâr cyntaf yn sefyll i fyny, yn dangos eu llun, yn adrodd eu geiriau ac yn actio eu meim. Wedyn mae plant eraill yn dynwared y meim hwn, ac mae'r curo'r curiad yn ailgychwyn. Mae'r pâr nesaf yn sefyll i fyny, ac felly ymlaen yr holl ffordd o amgylch y cylch. Mae'n bosibl ailadrodd y dangosiad hwn yn y gwasanaeth.

Trafodaeth

- Gofynnwch i'r disgyblion ydynt yn meddwl bod pawb yn y stori yn cael eu trin yn deg ac yn derbyn cyflog teg?
- Gofynnwch i'r disgyblion ydynt yn gwybod ystyr 'Masnach Deg'?
- Beth all disgyblion ei wneud i drïo gwneud yn siwr bod pawb yn y byd yn derbyn cyflog teg?

Gwaith cartref/ymestyn

- Gofynnwch i ddisgyblion hy'n olrhain taith y sudd oren ar fap o'r byd. Mae'r mwyafrif o orenau'n dod o Frasil, Unol Dalieithau America, China, Sbaen, Mecsico, India ac Israel.
- Gallai disgyblion drïo darganfod a ddefnyddir cynnyrch Masnach Deg yn eu hysgol.

Ffynhonnell: Addaswyd o *LIFT OFF, The Right Start*, Ble mae fy nghinio i?